

Весткі й Паведамленьні

інфармацыйны бюлетэнь Згуртаваньня "ПАГОНЯ"

Viestki j Paviedamleńni

Сусьветнае сеціва: e-krama.com, pahonia.com
Электронны адрас: viestki@mail.com
P. O. Box 3225, Farmingdale, NY 11735

№ 1 (623)
Студзень 2018 г.

Гісторыя і Беларусь: калі ж яны сыйдуцца разам

Напярэдадні Новага году, што ўславіць 100-годзьдзе Беларускай Незалежнасьці і аддасьць, спадзяемся, належную пашану Акту 25 Сакавіка 1918 году, ягоным стварцам і ўсім беларусам, вядомым і невядомым, што дзеялі ў імя незалежнай Бацькаўшчыны і аддавалі за яе свае жыцьці, хацелася б падзяліцца сваімі думкамі пра гісторыю Беларусі, яе важнасьць і неабходнасьць для існаваньня і разьвіцьця нашай нацыі.

Беларускія землі маюць ужо больш як 1000 год пісанай, фіксаванай гісторыі. Назапашаныя крыніцы і зарэгістраваныя факты рэгулярна пашыраюцца, расьце корпус гістарычных і гістарыяграфічных працаў. Але дасюль яшчэ не зусім ясны прадмет вывучэньня беларускай гісторыі. З аднаго боку, існуе шэраг працаў і папулярнай літаратуры, дзе ўсе падзеі й асобы, што ў нейкі спосаб датычныя Беларусі, залучаюцца ў склад беларускай гісторыі, з другога боку, пэўныя гіпэркарэктныя навукоўцы пярэчаць залучэньню ў каноны беларускай гісторыі такіх падзеяў, як Грунвальдзкая бітва або паўстаньне 1831 году, і такіх асобаў, як Францішак Скарына або Кастусь Каліноўскі, бо, згодна з іхнымі паглядамі, Скарына і Каліноўскі не маглі належаць да беларускай нацыі, бо тая стварылася не раней канца 19-га стагодзьдзя. Некаторыя дасьледчыкі гавораць пра паасобныя гісторыю гэбраяў у Беларусі, гісторыю расейскага панаваньня ў Беларусі, гісторыю БССР і г. д. – гэта значыць, яны стаяць за сукупнасьць дыскрэтных паасобных гісторыяў, якія разам нібыта могуць даваць адказ на пытаньне аб гістарычным мінулым беларускіх земляў.

Але дзе мэта гістарычных наратываў, у чым яна? Ці намацваецца мэта беларускага гістарычнага шляху, і дзе яна хаваецца? Ці спрыяюць гэтай мэце новыя росшукі, скажам, у такіх галінах, як "роля прафсаюзаў у індустрыялізацыі БССР" або заглыбленьне ў біяграфічныя дэталі з жыцьця паваенных першых сакратароў КПБ?

Захоўваецца, закладзеная пераважна ў савецкія часы, дэфармацыя гістарычнага наратыву ў адносінах зьяваў і падзеяў, датычных Беларусі – утварэньне беларускага нацыянальнага руху разглядаецца як вынік польскага палітыкаваньня супраць Расеі, БНР абвяшчаецца нямецкай інтрыгай, а Другая Сусьветная вайна ў Беларусі – пераможным змаганьнем савецкіх партызанаў і Чырвонай арміі супраць фашыстаў ды купкі іхных памагатых-калябарантаў.

Здавалася б, кожны сумленны і прыстойны гісторык-прафэсіянал, кожны лягічны чалавек у Беларусі можа толькі падтрымоўваць беларусацэнтрычную гістарыяграфію ў Беларусі. Але, безумоўна, ня ўсё так гладка і проста. Да праблемаў чыста гістарыяграфічных дадаюцца праблемы палітычныя і, наагул, функцыянаваньне, фіксаваньне ды інтэрпрэтацыя гістарычнай памяці. У гэтай сувязі прыкладам пераўвасабленьня гістарычнай памяці ў гістарыяграфічным наратыве могуць быць выпадкі са Сьвятланай Алексіевіч і Рыгабэртай Мэнчу, набэліянткамі адпаведна зь Беларусі й Гватэмалы, што ў сваіх творах адвольна карысталі інфармацыю аб гістарычных падзеях ды мянялі яе ў адпаведнасьці са сваімі ідэялягічна матываванымі мэтамі.

Глянуўшы шырэй, на сусьветны прасьцяг, бачым, як на вачох некалькіх генэрацыяў адбылася, напрыклад, у амэрыканскім гістарыяграфічным наратыве трансфармацыя зьместу Грамадзянскай вайны ў ЗША ў змаганьне за зьнясеньне рабства, а ў гістарыяграфіі большасьці краінаў Захаду – трансфармацыя зьместу Другой Сусьветнай вайны – як у значнай ступені змаганьня ў абарону эўрапэйскіх гэбраяў. Беларускім гісторыкам варта ўважліва прыглёдзецца да гэтых зьяваў і адкласьці для сябе рацыянальныя зярняткі, адкінуўшы тэндэнцыйную і непрыдатную палову.

* * *

Што ж на сабой справе мусім разумець пад беларускай гісторыяй або гісторыяй Беларусі, ці гэта тое ж самае, ці не? І што мусіць быць прадметам беларускай гісторыі? Пэўныя паралелі можна намацаць у пытаньні пра тое, што ёсьць беларуская літаратура, што ёсьць літаратура Беларусі, ці адно гэта і тое ж. Ці зьяўляюцца творы Адама Міцкевіча і Ўладыслава Сыракомлі, Мэндалэ Мойхэр-Сфорым і Залмана Шнэвура фактам беларускай літаратуры, калі месца дзеяньня твораў – беларускія засьценкі й мястэчкі, дзеявыя асобы – мясцовыя жыхары, але і мова, і нацыянальнае вызна-

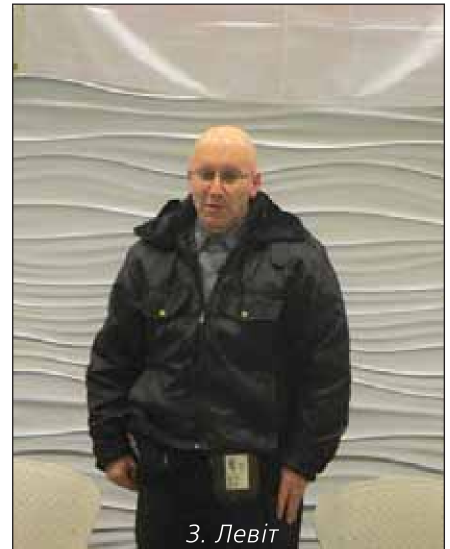
працяг на бачыне 2

Сьнежаньскі сход Згуртаваньня "Пагоня"

У суботу, 9 сьнежня 2017 году, у Доме Маракоў на Мангэтане адбыўся чарговы сход Беларуска-Амэрыканскага Згуртаваньня "Пагоня". Напачатку сходу старшыня арганізацыі сп. Віталь Зайка прывітаў прысутных і каратка распавёў пра мэты і прынцыпы арганізацыі. Затым ён узгадаў пра беларускае нацыянальнае сьвята, Дзень Герояў, якое прысьвечана змагарам за незалежнасьць Беларусі і, найперш, героям антыбальшавіцкага змаганьня на Случчыне ў лістападзе-сьнежні 1920 году. Сп. Віталь Зайка прачытаў кароткі рэфэрат, прысьвечаны 97-м угодкам Слуцкага Збройнага Чыну. У ім ён адзначыў важнасьць гэтай падзеі, як першага ў найноўшай гісторыі Беларусі прыкладу арганізаванага ўзброенага змаганьня пад лёзунгам незалежнасьці й свабоды для Беларусі. Прамоўца спыніўся на падзеях, што папарэднічалі Слуцкаму Збройнаму Чыну, і на міжнароднай сытуацыі ў той час, а таксама на падзеях у Беларусі, і ў прыватнасьці на Случчыне, у 1917-1920 гг. Ён таксама распавёў пра Беларускі Нацыянальны Камітэт Случчыны, які ў кастрычніку 1920 году пераняў уладу на Случчыне, і ў сярэдзіне лістападу склікаў Першы Беларускі Зьезд прадстаўнікоў Слуцку і Случчыны, на які былі прысланыя 107 дэлегатаў, сярод якіх найбольшы ўплыў мелі беларускія эсэры. Дэлегаты прынялі рэзалюцыю, у якой прызналі Раду БНР і абвесьцілі савецкі ўрад Кнорына ў Беларусі самазваным і узурпатарскім. Зьезд абраў Беларускую Раду Случчыны – часовы ўрад у павеце і на і прылеглых абшарах у складзе 17 асобаў начале з Уладзімерам Пракулевічам, і даручыў Радзе фармаваньне беларускага войска. На абвешчаньне фармаваньня вайсковых адзінак для абароны краю адгукнуліся больш за 10 тысяч дабраахвотнікаў, але для ўсіх не было зброі. Былі сфармаваныя два палкі, аб'яднаныя ў Першую Слуцкую брыгаду войска БНР, якія неўзабаве ўступілі ў бой супраць наступаючых частак Чырвонай арміі. Баі за вёскі Семежава і Вызна былі асабліва жорсткімі, случчакам перашкаджалі недахоп зброі й рыштунку, а таксама эпідэмія тыфу. Разам з тым случчакі змаглі больш месяцу супрацьстаяць рэгулярнаму бальшавіцкаму войску і пераходзіць у контратакі. У канцы сьнежня 1920 году аддзелы случчакоў, што ўжо ня мелі амуніцыі, перайшлі раку Лань і былі інтэрнаваныя палякамі.

Слуцкі Збройны Чын стаў адной з гераічных старонак у беларускай гісторыі, і яго ад сярэдзіны 1920-х гадоў адзначалі ў беларускіх суполках у Заходняй Беларусі й на эміграцыі, а з канца 1980-х гадоў сталі адзначаць і на Бацькаўшчыне. Нацыянальнымі сіламі былі пастаўленыя памятныя крыжы на месцах колішніх баёў Слуцкай брыгады. Нажаль, кожны год сьвяткаваньне ў Слуцку ды іншых месцах Беларусі суправаджаецца перасьледам збоку лукашэнкаўскай міліцыі, якая рэгулярна праводзіць затрыманьні ўдзельнікаў пад рознымі штучнымі прэтэкстамі. Але раней ці пазьней Дзень Герояў стане дзяржаўным сьвятам у Беларусі, і памяць герояў-случчакоў будзе годна і ўрачыста адзначацца па ўсёй краіне.

Затым з прамовай пра неабходнасьць нацыянальнай канцэпцыі гісторыі Беларусі выступіў сп. Зьміцер Левіт. Ён спыніўся на пытаньнях, зьвязаных з назовам краіны і зь мітамі, якія былі збудаваныя вакол яго. Гістарычная канцэпцыя ёсьць адным з нацыявызначальных чыньнікаў для дадзенага этнасу, і таму пакуль ня будзе прынятая свая гістарычная канцэпцыя, не адбудзецца асэнсаваньне свайго гістарычнага мінулага – нацыя ня зможа цалкам сфармавацца і вызначыць сваю будучыню. Сп. В. Зайка і сп. Віктар Едзіновіч выступалі з удакладненьнямі па некаторых асьпэктах прамовы сп. Левіта.

З. Левіт

Сп-чня Насьця Сергіеня выступіла з інфармацыяй пра свой праект – кіна-клюб для аматараў фільмаў на беларускай мове "Кіно-Віно", што мае рэгулярныя сустрэчы ў Нью-Ёрку з праглядамі фільмаў і абмеркаваньнямі іх за келіхам віна.

У разьдзеле "Рознае" прагучэлі аб'явы й паведамленьні, адбыліся знаёмствы з гасьцямі "Пагоні", што першы раз прыйшлі на сход арганізацыі. Затым ўсе прысутныя мелі нагоду працягнуць знаёмствы пры сьціплых пачастунках.

Віталь ЗАЙКА

працяг з бачыны 1

чэньне іх ня ёсьць беларускімі ў сучасным, сьцісла вызначаным, сэньсе?

Яшчэ адной важнай рысай для разгляду мусіць зрабіцца сыстэма каардынатаў, гэта значыць разгляд матывацыяў і ацэнка дзейнасьці гістарычных акتораў праз прыкладаньне да іх аналізу ды мэтадалёгіі, што лічаць цэнтар вагі ды важнасьці разьмешчаным менавіта ў межах самой Беларусі або беларускіх земляў, адмаўляючыся, або крытычна пераасэнсоўваючы пагляды на беларускія землі як частку нечага большага, і як усяго толькі сэгмэнт больш значнай, істотнай, інтэгральнай гістарычнай цэласьці.

Гэтак жа як праца па гісторыі Бэльгіі, напісаная з пазыцыяў францускіх, ёсьць найперш фактам францускай гістарыяграфіі, і можа ўважацца бэльгійскай гістарыяграфіяй за другасны факт, і падобна зь нямецкімі працамі пра Аўстрыю (працамі пра Аўстрыю ў кантэксьце нямецкай гісторыі) або з аўстрыйскімі пра Славенію (у кантэксьце гісторыі Аўстрыі), гэтак жа і працы па гісторыі Беларусі могуць уважацца за паршасныя факты беларускай гістарыяграфіі, у выпадку калі яны напісаныя з пункту гледжаньня пазыцыі беларускіх насельнікаў, ацэньваючы ў першую чаргу падзеі й матывацыю акتораў у сувязі з іхнімі лякальнымі, прывязанымі да месца, да жыцьця на беларускіх землях, інтарэсамі.

На сёнешні дзень у беларускай гістарычнай навуцы існуюць некалькі лягераў, якія апэруюць несумяшчальнымі, або цяжка сумяшчальнымі, катэгорыямі й прыкладаюць адрозныя крытэры да гістарычных падзеяў і асобаў. Пытаньне "настрыфікацыі" беларускага ў гісторыі застаецца адкрытым, мэтодыка і катэгарыйны апарат застаюцца ў працэсе фармаваньня.

Вывучэньне Беларусі ў Вольным сьвеце застаецца ў зародкавым стане і, па-за невялікай колькасьцю працаў пера-

працяг на бачыне 3

Гісторыя і Беларусь

працяг з бачыны 2

важна нямецкіх навукоўцаў, гісторыя Беларусі ўяўляе сабою экзатычную дысцыпліну, наватвор, кшталт астэроіду, што зьявіўся на гістарычным небасхіле пасьля каляпсу плянэты "СССР".

У сувязі з гэтым варта зьвярнуць увагу на тэрміналёгію. Што пры апісаньні гістарычных падзеяў і асобаў можна ўважаць за беларускае і за беларусаў. Калі пачаць з этнагеаграфічнага акрэсьленьня краіны ў розныя гістарычныя эпохі, найбольш слушным падаецца найменьне "беларускія землі". Часьцяком чуюцца пярэчаньні збоку гіпэркарэктных апанэнтаў супраць таго, каб называць, скажам, мову створаных на беларускіх землях і пераважна кірылічных летапісаў, статутаў, прывілеяў ды іншых дакумэнтаў, перакладаў Бібліі – беларускай або старабеларускай. У якасьці аргумэнту выстаўляецца тое, што марфалягічныя і лексычныя рысы ня тоесныя сучанай беларускай мове, і што самыя аўтары называлі яе інакш. Тое ж тычыцца і, скажам, пераважнай большасьці насельніцтва Вялікага Княства Літоўскага часоў Скарыны, або насельніцтва, што трапіла пад першы разбор Рэчы Паспалітае. Гэты сялянскі акіян, што меў выспачкі – гарады і мястэчкі, укропваньні шляхты й гэбраяў: ці ён можа быць названы беларускім, калі самыя ягоныя прадстаўнікі называлі сябе інакш?

Між тым назовы "старабеларуская мова", "старажытная беларуская мова" для мовы кірылічных і некаторых лацінічных пісьмовых помнікаў часоў Вялікага Княства Літоўскага не зьяўляюцца нелягічнымі. Тое ж і для назову "протабеларуская мова" для, скажам, беларускай рэдакцыі стараславянскай мовы, а й нават сымбалічна – мовы, напрыклад, сьв. Кірылы Тураўскага. Вялікае Княства Літоўскае мае ня менш падставаў звацца "Старабеларуская дзяржава", чымся, напрыклад, Бізантыя – сярэдняевечнай грэцкай дзяржавай, або Харэзм – старажытнай туркмэнскай дзяржавай. Нягледзячы на гарантаваны супраціў навукоўцаў, найперш з іншых краінаў, што гістарычна мелі дачыненьне да Вялікага Княства Літоўскага, аргумэнтацыя на карысьць беларускасьці.

І, безумоўна, насельніцтва беларускіх земляў мае ўсе гістарычныя, генэтычныя і лягічныя падставы быць называным старажытнымі беларусамі, старабеларускім або, у ранейшыя часы, протабеларускім этнасам.

Пры гэтым трэба быць гатовымі да рэцэпцыі пэўнага анахранізму, але гэта ня будзе зьвай гратэскавай і/або ўнікальнай, пасьля як тысячагадовая Ўсходняя Рымская імпэрыя "рамеяў" стала называцца Бізантыяй і яе пааданыя, адпаведна, бізантыйцамі, або пасьля як Пэрсія стала Іранам, бірманцы – м'янмарцамі, а Грузія плянуе пачаць міжнародную кампанію па замене сваёй назвы ў сусьветным ужытку на "Сакартвэла".

Падобным чынам мае сэнс разглядзець "нацыянальную" прыналежнасьць выбітных гістарычных асобаў, што паходзілі зь беларускіх земляў або мелі да іх дачыненьне, як, напрыклад, князі Вітаўт і Ягайла, гэтман Сапега, асьветнік Будны, генэрал Касьцюшка, мастак Шагал, філязоф Лоскі. Неабходна выпрацаваць шэраг крытэраў, якія б прыкладаліся да высьвятленьня ступені заангажаванасьці дадзенай асобы ў беларускую гісторыю.

Дарэчы, адною зь першых задачаў сапраўды беларускай гістарыяграфіі мусіла б зрабіцца аналізаваньне і асэнсаваньне гістарычнага шляху сумежных і суабшарных нацыяў і этнасаў, перадусім украінцаў, палякаў, гэбраяў-літвакоў і летувісаў.

Скончыўшы з пытаньнем тэрміналёгіі, варта было б зьвярнуцца да пытаньня мэтодыкі, цэнтру вагі й каардынатаў. Калі паглядзець на гістарычную анамастыку, што зафіксаваная ва ўрбаністычных назвах сёнешняй Беларусі, відавочна, што цэнтар вагі сучаснай беларускай гістарычнай сьведамасьці, прынамсі ў яе афіцыйным выяўленьні, застаецца па-за межамі сучаснай Беларусі. Чаго вартыя хаця б назвы і помнікі, што засталіся ад 74-гадовага камуністычнага панаваньня ў Беларусі, пераважна бяз усялякіх зьменаў.

Безумоўна, савецкі пэрыяд гісторыі Беларусі ўтрымоўвае шмат табуяваных тэмаў, але ён варты пільнага разгляду і аналізу, бо сытуацыя існаваньня і разьвіцьця беларускай нацыі ў несвабодзе пры Саветах дакладна адлюстроўваецца ў грамадзкай і палітычнай сытуацыі ў сучаснай Беларусі, і мэтадалягічныя і факталягічныя знаходкі пры разглядзе гісторыі БССР могуць быць стасаваныя і для аналізу сучаснасьці й падзеяў, інстытутаў і асобаў у сёнешняй РБ.

У міжчасе беларуская сытуацыя ўскладненая магутным сілавым полем з Расеі, амаль кожная тэма зь беларускай нацыянальнай гісторыі ў той ці іншы спосаб уступае ва ўзаемадачыненьні з расейскай гісторыяграфіяй, праз адукацыю, супольную сыстэму абароны дысэртацыяў, непараўнальныя рэсурсы, што выдаткоўваюцца на зьвязаныя з гісторыяй рэчы.

У Расеі выдатна разумеюць значаньне гісторыі для фармаваньня нацыянальнага сьветагляду, характару ўзаемадачыненьняў грамадзянаў, ляяльнасьці да краіны і дзяржавы і падобным. Таксама разумеюць і той уплыў, які можна аказваць Расея на былыя савецкія рэспублікі, трансмітуючы расейскія гістарыяграфічныя мадэлі навонкі. Фактычна, канфлікт з Украінай быў цалкам абгрунтаваны праз фікцыйныя бяздоказныя абвінавачаньні ў фашызме і прыцягнутыя за вушы, перакручаныя гістарычныя зьвесткі з часоў Другой Сусьветнай вайны і паваеннага антысавецкага супраціву ў Заходняй Украіне. Тады спрацавалі даволі прымітыўныя і аглабельныя абвінавачаньні, якія праз расейскае тэлебачаньне і масавыя сродкі трансмітавалі таксама і ў Беларусь. Для больш адукаваных і абазнаных у гісторыі існуюць іншыя каналы індактрынацыі – сярод іх арганізацыя "Гістарычная праўда" (сайт http://www.istpravda.ru/bel/), што публікуе выданьні – манаграфіі, зборнікі артыкулаў, зборнікі дакумэнтаў па тэме Другой Сусьветнай вайны на абшары Ўсходняй Эўропы і былога СССР, праводзячы прарасейскую, шавіністычную лінію досыць субтыльным, дыскрэтным чынам.

Гэтак жа з пазыцыі, разьмешчанай звонку межаў Беларусі, разглядаецца і беларуская гісторыя 20-га стагодзьдзя. Падзеі бальшавіцкай рэвалюцыі, датычна Беларусі, "натуральна" прэзэнтуюцца праз бальшавіцкую афіцыйную прапаганду, што не падпала амаль ніякай рэвізіі, а падзеі Другой Сусьветнай вайны ў Беларусі дасюль афіцыйна лічацца "Вялікай Айчыннай вайной (савецкага народу)", з ужываньнем сталінісцкага назову, хоць значная колькасьць беларусаў ды іншых жыхароў Беларусі не лічыла Саветы сваёй "айчынай".

Безумоўна, такая прэзэнтацыя і рэцэпцыя гісторыі Беларусі ёсьць вынікам захаваньня палітычна-ідэалягічнага статусу-кўо часоў позьняга савецкага ладу, да якога краіну і яе гістарычную навуку збольшага павярнулі Лукашэнка і ягоныя дарадцы пасьля нядоўгае "гістарыяграфічнае вясны" канца 1980-х – пачатку 1990-х гадоў. І, безумоўна, такое становічша ня будзе вечным. Сапраўды, нацыянальная гістарыяграфія ў беларускай незалежнай дзяржаве, якая цяпер знаходзіцца пад уціскам, выйдзе на шырокі прасьцяг і запануе раней ці пазьней.

Пытаньне ў тым, якой стане гэтая вызваленая беларуская гістарыяграфія, па якім шляху яна пойдзе, якой мэце будзе служыць, шлях для якой тэлеалёгіі будзе праставаць. Натуральным узорам, як і ва ўсе амаль часы, было б зьвяртаньне да гістарычнай навукі на Захадзе, у Вольным сьвеце. Але прыгледзімся, што адбываецца на Захадзе, і як выглядаюць справы ў гістарычнай навуцы і выкладаньні гісторыі ў тых краях.

заканчэньне на бачыне 4

заканчэньне з бачыны 3

Найпершае, што кідаецца ў вочы – гэта тое, што ў трактаваньні гісторыі, яе напісаньні й выкладаньні адбыліся велізарныя, вызначальныя зьмены.

Ненацыянальная гісторыя проста немаральная, гэта тое, што немажліва абараніць перад простай аргумэнтацыяй на падставе лёгікі й здаровага сэнсу. Але – такая гісторыя ствараецца, выкладаецца, і падтрымліваецца цяперашняй уладай у Беларусі.

Між тым у Вольным сьвеце новая хваля ў гістарыяграфіі выліваецца ў "штудыі ідэнтычнасьці" й "міждысцыплінныя штудыі". Назіраецца адмова ад нармальнага выпрабаванага катэгарыйнага і мэтадыястычнага апарату, адбываецца адвольнае стварэньне тэорыяў, што працуюць на "дабрачыннасьць", "сацыяльную роўнасьць" і пасьля пад іх падгінаюцца і падстрыгаюцца фактаграфічныя дадзеныя. У выніку ўся заходняя цывілізацыя апынаецца загрузлай у грахах, перадузятасьцях і перакосах, у тым ліку – у эўрацэнтрызме. Уся дасюлешняя гісторыя, створаная на Захадзе і напісаная, на думку прагрэсістаў, "здохлымі белымі мужамі" і пра "здохлых белых мужоў", аб'яўляецца імі хібнай і памылковай, а таксама непрыдатнай для выкладаньня ў новым, мультыкультурным і шматрасавым грамадстве. Агістарычны і анахраністычны падыход да разгляду і аналізу гістарычных падзеяў робіцца ўсё больш адметнай рысай штудыяў, якія прэтэндуюць на навуковасьць і, асабліва, на прагрэсіўнасьць.

Левыя акадэмічныя ідэі – тыя ж панурыя марксысцкія трызьненьні, зь якімі добра абзнаёміліся за часы камуністычнага панаваньня, – цяпер аб'ехалі цэлы сьвет і вяртаюцца з іншага боку, прыбраныя ў новыя, фэцкія шаты, але ад таго ня менш панурыя. Таталітарнасьць, несвабода – тое, што высылае наперад гэтыя ў новых шатах ідэі. Розьніца пакуль у тым, што за "хібныя" гістарычныя пагляды раней пазбаўлялі свабоды й жыцьця, а цяпер, пакуль што, толькі пасадаў ды фінансаваньня, што, дарэчы, працуе таксама досыць эфэктыўна на абмежаваньне акадэмічнай свабоды і плюралізму паглядаў.

І разам з тым новая генэрацыя дасьледчыкаў і акадэмікаў, некрытычна запазычваючы з захаду тэорыі, якімі хворы цяпер Захад, імкнецца інсталяваць іх у Беларусі, каб і ў нашай гаротнай старонцы было ня горай, "як у людзей". А тое, што гэтая рэч ёсьць нядобрая і хворая, і яна, хоць і паходзіць з Захаду, але не прадстаўляе ідэяў гэтага самага Захаду, або Вольнага сьвету, але патаптаньне гэтых ідэяў ім не відавочна і наагул нябачна.

З другога боку выяжджае на беларускую гістарыяграфічную сцэну пакурочаная гістарычная квазінавука сучасных "ідэнтытэт-штудыяў". Як айфоны, ламбэрсэкс-фрызуры і фалафель, яна робіцца паступова рэальнасьцю, фэцкай моднай прысутнасьцю ў Беларусі, а яе апанэнты выстаўляюцца як адсталыя нецікавыя неактуальныя рэтраграды, і часам як мала адрозныя ад тых прафэсіяналаў-гісторыкаў, што абслугоўваюць патрэбы цяперашняга аўтарытарнага кіраўніцтва.

Разам з тым заходняя прагрэсіцкая гістарычная навука можа ўтрымліваць элемэнты, мэтадычныя напрацоўкі, што пры пэўных умовах вартыя ўважлівейшага разгляду і мажлівага дастасаваньня для разгляду і аналізу зьяваў і працэсаў беларускай гісторыі. Прыкладамі могуць быць "субалтэрн"-тэорыя з галіны разгляду каляніялізму, або постструктуралісцкія мэтады ў аналізаваньні самага розанга кшталту гістарычных тэкстаў. Вартай і надзвычай каштоўнай ёсьць вусная гісторыя і праца па зьбіраньні яе мусіць быць нармалізаваная і пастаўленая на парадак дня ў навуковых установах і ў асобных навукоўцаў і аматараў гісторыі.

Адным словам, шмат што можа ўгноіць глебу беларускай гістарыяграфіі, і самыя кур'ёзныя тэорыі могуць утрымліваць сэгмэнты, прыдатныя для аналізу гістарычных падзеяў. Але галоўнай і вызначальнай справай застаецца акрэсьленьне нацыянальнага кірунку для беларускай гістарыяграфіі і перанясеньне пачатку сыстэмы каардынатаў беларускай гісторыі і яе мэтаў у Беларусь.

Віталь ЗАЙКА

Уплаты ў Згуртаваньне Ñêëàäê³ é àõâÿðàâàíüí³:

К. Жукоўская .... **.60**
М. Пятроў .... **.60**
А. Талочка .... **.60**

Усім шчыры дзякуй!

Уплаты ў Згуртаваньне "Пагоня" шліце на адрас:
P. O. Box 572
New York, NY 10113

Чэкі, калі ласка, выпісвайце на імя скарбніка Згуртаваньня "Пагоня"
Viktar Yedzinovich.

Шаноўныя сябры Згуртаваньня "Пагоня", калі ласка, своечасова аплочвайце гадавыя сяброўскія складкі і падпіску на інфармацыйны бюлетэнь "Весткі й Паведамленьні".

Наступны сход

Беларуска-Амэрыканскага Згуртаваньня "ПАГОНЯ"
адбудзецца ў суботу **13 студзеня 2018 году** ў Доме Маракоў на Мангэтане па адрасу:

Seafarers and International House
123 East 15th Street
New York, NY 10003.

*Даезд цягнікамі падземкі **L, N, Q, R, W, 4, 5, 6** да прыпынка **Union Square**.*

*Будынак знаходзіцца адзін блёк на ўсход ад **Union Square** па **15-й вуліцы** на скрыжаваньні з **Irving Place**.*

Заля сходаў на 2-м паверсе.
Пачатак: **а 6-й** гадзіне вечара.

----

*Аб месцы і часе правядзеньня імпрэзаў, ладжаных Згуртаваньнем "Пагоня", можна даведацца наведаўшы сайт **pahonia.com***

*Паважаныя **А. Волкава, А. Данкоў**, калі ласка, паведаміце рэдакцыі вашыя дакладныя паштовыя адрасы.*

Ахвяравалі на выданьне бюлетэня *Весткі й Паведамленьні*:

З. Джум .... **.30**
А. Крыж .... **.30**
З. Левіт .... **.30**
А. Талочка .... **.30**
А. Цыбулька .... **.30**
В. Якімовіч .... **.30**

Шчыры дзякуй!

*Падпісацца на бюлетэнь можна даслаўшы ў рэдакцыю аплату гадавой падпіскі (**$30**) на адрас:*

Marat Klakotski
P. O. Box 3225
Farmingdale, NY 11735

*Чэкі выпісвайце на імя скарбніка "Пагоні" **Viktar Yedzinovich**.*

*Падпіску на бюлетэнь таксама можна аформіць наведаўшы сайт **www.e-krama.com***

Рэдакцыя бясплатна надрукуе прыватныя абвесткі і будзе ўдзячная за дасланыя для друку артыкулы, водгукі й лісты.